

НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА БІЗНЕС-АДМІНІСТРУВАННЯ

Кафедра фінансів, обліку та оподаткування

**Методичні рекомендації для проведення практичних занять здобувачів
вищої освіти
з опанування навчального матеріалу
з дисципліни «Фінансовий аналіз»
для здобувачів 1 курсу ОС «Магістр»
спеціальності 071 «Облік і оподаткування ОПП «Облік і аудит»**

Розробники: д.е.н., професор Тетяна КОСОВА
д.е.н., професор Оксана ЯРОШЕВСЬКА

Розглянуто та схвалено на засіданні
кафедри фінансів, обліку та оподаткування
Протокол № 11 від « 28 » серпня 2023 р.
Завідувач кафедри _____ Тетяна КОСОВА

ВСТУП

Навчальна дисципліна «Фінансовий аналіз» є теоретичною та практичною основою сукупності знань та вмінь, що формують профіль фахівця в галузі управління та адміністрування.

Метою навчальної дисципліни є: Формування у майбутніх фахівців високого рівня кваліфікації в галузі економіки здатності до з'ясування економічної природи теоретичних та організаційних основ фінансового аналізу, аналізу грошових потоків, активів, капіталу, фінансових результатів підприємства.

Завданнями навчальної дисципліни є:

вивчити значення й теоретичні основи фінансового аналізу;

ознайомитися із методикою загальної оцінки фінансового стану підприємств;

засвоїти методику аналізу фінансової стійкості, платоспроможності та ліквідності підприємства,

вивчити методику аналізу вхідних та вихідних грошових потоків, кредитоспроможності підприємства;

вивчити порядок аналізу фінансових результатів діяльності підприємства;

засвоїти методику оцінки виробничо-фінансового левериджу, аналізу ділової активності та інвестиційної привабливості підприємства;

ознайомитися із методикою короткострокового прогнозу фінансового стану підприємства та аналізу фінансового стану неплатоспроможних суб'єктів господарювання;

оволодіти методикою стратегічного аналізу фінансових ризиків.

Результати навчання, які дає можливість досягти навчальна дисципліна.

ПР10. Збирати, оцінювати та аналізувати фінансові та нефінансові дані для формування релевантної інформації в цілях прийняття управлінських рішень.

ПР14. Обґрунтовувати вибір і порядок застосування управлінських інформаційних технологій для аналізу в системі прийняття управлінських рішень з метою їх оптимізації.

ПР15. Застосовувати наукові методи досліджень у сфері аналізу та імплементувати їх у професійну діяльність та господарську практику.

ПР17. Готувати й обґрунтовувати висновки задля консультування власників, менеджменту суб'єкта господарювання та інших користувачів інформації у сфері аналізу.

Компетентності, які дає можливість здобути навчальна дисципліна.

1. Загальні компетентності:

ЗК05. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК06. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК12. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

2. Спеціальні (фахові) компетентності:

СК07. Здатність формулювати завдання, удосконалювати методики та впроваджувати сучасні методи фінансового аналізу у відповідності зі стратегічними цілями підприємства.

СК09. Здатність здійснювати діяльність з консультування власників, менеджменту підприємства та інших користувачів інформації у сфері аналізу.

СК10. Здатність проводити наукові дослідження з метою вирішення актуальних завдань теорії, методики, організації та практики аналізу.

СК11. Здатність застосовувати загальнонаукові та спеціальні методи досліджень, спрямовані на пізнання економічних явищ і процесів.

Дана дисципліна ґрунтується на вивченні таких дисциплін, як: «Методологія прикладних досліджень у сфері обліку і оподаткування», «Фінансовий аналіз», «Організація і методика аудиту».

Тематичний зміст дисципліни

№ пор	Назва теми (тематичного розділу)	Обсяг навчальних занять (год.)								
		Денна форма навчання				Заочна форма навчання				
		Усього	Лекції	Практ. заняття	СРС	Усього	Лекції	Практ. заняття	СРС	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
Модуль №1 «Теоретичні основи та практичні аспекти фінансового аналізу»										
1.1	Значення й теоретичні основи фінансового аналізу	2 семестр				1 семестр				
		10	2	2	6	6	1	-	5	
1.2	Загальна оцінка фінансового стану підприємств	13	2	2	7	6	1	-	5	
1.3	Аналіз фінансової стійкості	10	2	2	6	6	2	-	4	
1.4	Аналіз платоспроможності та ліквідності підприємства	13	2	2	7	6	2	-	4	
1.5	Аналіз вхідних та вихідних грошових потоків	8	2	-	6	6	-	-	6	
1.6	Аналіз кредитоспроможності підприємства	10	2	-	6	2 семестр				
			2			14	1	1	12	
1.7	Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства	13	2	2	7	14	2	2	10	
1.8	Оцінка виробничо-фінансового левериджу	10	2	2	6	14	-	1	13	
1.9	Аналіз ділової активності та інвестиційної привабливості підприємства	13	2	2	7	14	2	2	10	
1.10	Короткостроковий прогноз фінансового стану підприємства	8	2	-	6	13	-	-	13	
1.11	Аналіз фінансового стану неплатоспроможних суб'єктів господарювання	13	2	2	7	14	1	1	12	
1.12	Стратегічний аналіз фінансових ризиків	9	2	1	6	14	-	1	13	
1.13	Контрольна (домашня) робота (ЗФН)	-	-	-	-	8	-	-	8	
1.14	Модульна контрольна робота №1	5	-	1	4	-	-	-	-	
Усього за модулем №1		135	36	18	81	135	12	8	115	
Модуль №2 «Курсова робота»										
2.1	Фінансовий аналіз підприємства	30	-	-	30	30	-	-	30	
Усього за модулем №2		30	-	-	30	30	-	-	30	
Усього за навчальною дисципліною		165	36	18	111	165	12	8	145	

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I
«Теоретичні основи та практичні аспекти фінансового аналізу»

ТЕМА 1. ЗНАЧЕННЯ Й ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФІНАНСОВОГО АНАЛІЗУ

План

- 1.1. Фінансовий аналіз як підсистема фінансового менеджменту
- 1.2. Зміст, значення та задачі фінансового аналізу
- 1.3. Історія розвитку фінансового аналізу

Тематика доповідей.

1. Перспективи розвитку фінансового аналізу.
2. Застосування комп'ютерних технологій в системі фінансового менеджменту підприємства.
3. Практика та проблеми застосування неформалізованих методів фінансового аналізу.

ТЕМА 2. ЗАГАЛЬНА ОЦІНКА ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВ

План

2.1. Сутність аналізу фінансового стану підприємств, його значення і завдання

2.2. Етапи проведення аналізу фінансового стану

Тематика доповідей.

1. Співвідношення понять: «аналіз фінансового стану», «фінансовий аналіз», «аналіз фінансової звітності».

2. Роль аналізу фінансового стану в управлінні підприємством.

3. Практика застосування методів узагальненої оцінки фінансового стану підприємства: проблеми та перспективи розвитку.

Практичні завдання.

Задача 2.1

На підставі наведених даних фінансової звітності підприємства оцінити структуру та динаміку майна підприємства. Зробити висновок про майновий стан підприємства.

Статті активу	на початок періоду	на кінець періоду
1	2	3
Незавершене будівництво	1877	3760
Основні засоби (первісна вартість)	27854	28145
Основні засоби (залишкова вартість)	21170	21046
Відстрочені податкові активи	189	223
<i>Усього за розділом I</i>	<i>23236</i>	<i>25029</i>
Виробничі запаси	1061	812
Товари	3971	2122
Дебіторська заборгованість за товари (чиста реалізаційна вартість)	3298	2018
Дебіторська заборгованість: по розрахунках з бюджетом	11	3
Інша поточна дебіторська заборгованість	238	144

1	2	3
Кошти: у національній валюті	5572	4686
Інші оборотні активи	347	34
<i>Усього за розділом 2</i>	<i>14498</i>	<i>9819</i>
Витрати майбутніх періодів	111	94
БАЛАНС	37845	34942

Задача 2.2

На підставі наведених даних підприємства сформуванати матричний баланс на початок та кінець періоду. Зробити висновки.

Статті балансу	на початок періоду	на кінець періоду
1	2	3
Нематеріальні активи (залишкова вартість)	15	22
Незавершене будівництво	685	1053
Основні засоби (залишкова вартість)	12061	10814
Довгострокові фінансові інвестиції	8730	8967
<i>Усього за розділом 1</i>	<i>21491</i>	<i>20856</i>
Виробничі запаси	320	303
Незавершене виробництво	61	0
Готова продукція	2	1
Товар	5142	5062
Дебіторська заборгованість за товари (чиста реалізаційна вартість)	184	242
Дебіторська заборгованість: по розрахунках з бюджетом	3	31
за виданими авансами	287	229
із внутрішніх розрахунків	40	17
Інша поточна дебіторська заборгованість	1684	1641
Кошти: у національній валюті	1336	2226
Інші оборотні активи	83	62
<i>Усього за розділом 2</i>	<i>9142</i>	<i>9814</i>
Витрати майбутніх періодів	93	115
БАЛАНС	30726	30785

1	2	3
Статутний капітал	11979	11979
Інший додатковий капітал	9092	6516
Резервний капітал	0	25
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	6354	8566
Вилучений капітал	73	141
<i>Усього за розділом 1</i>	<i>27352</i>	<i>26945</i>
Відстрочені податкові зобов'язання	79	79
<i>Усього за розділом 3</i>	<i>79</i>	<i>79</i>
Кредиторська заборгованість за товари, роботи і послуги	1139	1525
Поточні зобов'язання по розрахунках: з одержаних авансів	489	386
з бюджетом	741	362
зі страхування	73	92
з оплати праці	204	261
з учасниками	117	231
із внутрішніх розрахунків	171	590
Інші поточні зобов'язання	358	304
<i>Усього за розділом 4</i>	<i>3292</i>	<i>3751</i>
Доходи майбутніх періодів	3	10
БАЛАНС	30726	30785

Задача 2.3

На підставі наведених даних оцінити ефективність використання основних засобів підприємства. Зробити висновки.

(тис. грн.)

<i>Показники</i>	<i>План</i>	<i>Факт</i>
Обсяг реалізації готової продукції	57800	56900
Середня чисельність персоналу, осіб	87	91
Чистий прибуток	4250	4180
Вартість основних засобів на:		
1.01.	4870	4870
1.02.	4795	4910
1.03.	4955	4850
1.04.	4680	4730

Задача 2.4

На підставі наведених даних оцінити доцільність залучення позикових засобів кожним підприємством та ступень фінансового ризику. Ставка за використання позикових коштів – 25 % річних. Зробити висновки.

(тис. грн.)

<i>Показники</i>	<i>Підприємства</i>		
	А	Б	В
Прибуток від операційної діяльності	6750	3000	24800
Середня вартість активів	25000	10000	124000
Позиковий капітал	5000	5000	100000
Власний капітал	20000	5000	24000

ТЕМА 3. АНАЛІЗ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ

План

3.1. Сутність, зміст та задачі аналізу фінансової стійкості підприємства

3.2. Оцінка показників використання оборотних коштів підприємства

3.3. Аналіз показників використання основних засобів підприємства

Тематика доповідей.

1. Поняття фінансової стійкості та її характеристика у роботах фахівців.

2. Практика оптимізації фінансової стійкості на підприємствах.

3. Показники фінансової стійкості як основа прогнозування банкрутства.

Практичні завдання.

Задача 3.1

На підставі наведеного балансу підприємства обчисліть показники, які характеризують фінансову стійкість підприємства за наступними напрямками:

- використання оборотних коштів;
- використання основних коштів;
- структури фінансових ресурсів.

Визначте тип фінансової стійкості підприємства. Розробіть пропозиції щодо оптимізації фінансової стійкості. Зробіть висновки.

(тис. грн.)

Статті балансу	на початок періоду	на кінець періоду
1	2	3
Нематеріальні активи (залишкова вартість)	15	22
Незавершене будівництво	685	1053
Основні засоби (залишкова вартість)	12061	10814
Основні засоби (первісна вартість)	21578	19632
Довгострокові фінансові інвестиції	8730	8967
<i>Усього за розділом 1</i>	<i>21491</i>	<i>20856</i>
Виробничі запаси	320	303

Незавершене виробництво	61	0
Товари	5144	5063
Дебіторська заборгованість за товари (чиста реалізаційна вартість)	184	242
Дебіторська заборгованість:		
- по розрахунках з бюджетом	3	31
- за виданими авансами	287	229
- із внутрішніх розрахунків	40	17
Інша поточна дебіторська заборгованість	1684	1641
Кошти: у національній валюті	1336	2226
Інші оборотні активи	83	62
<i>Усього за розділом 2</i>	<i>9142</i>	<i>9814</i>
Витрати майбутніх періодів	93	115
БАЛАНС	30726	30785
Статутний капітал	11979	11979
Інший додатковий капітал	9092	6516
Резервний капітал	0	25
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	6354	8566
Вилучений капітал	73	141
<i>Усього за розділом 1</i>	<i>27352</i>	<i>26945</i>
Відстрочені податкові зобов'язання	79	79
<i>Усього за розділом 2</i>	<i>79</i>	<i>79</i>
1	2	3
Кредиторська заборгованість за товари, роботи і послуги	1139	1525
Поточні зобов'язання по розрахунках:		
- з одержаних авансів	489	386
- з бюджетом	741	362
- зі страхування	73	92
- з оплати праці	204	261
- з учасниками	117	231
- із внутрішніх розрахунків	171	590
Інші поточні зобов'язання	358	304
<i>Усього за розділом 4</i>	<i>3292</i>	<i>3751</i>
Доходи майбутніх періодів	3	10
БАЛАНС	30726	30785

ТЕМА 4. АНАЛІЗ ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ ТА ЛІКВІДНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

План

4.1. Сутність, зміст та задачі аналізу платоспроможності підприємства

4.2. Поняття ліквідності активів підприємства

4.3. Оцінка ліквідності балансу підприємства

Практичні завдання.

Задача 4.1

На підставі наведеної інформації:

- проведіть аналіз ліквідності балансу;
- оцініть платоспроможність підприємства;
- за допомогою метода розширення моделей, визначте вплив факторів на коефіцієнт покриття.

Зробіть висновки.

(тис. грн.)

Статті балансу	на початок періоду	на кінець періоду
1	2	3
Нематеріальні активи (залишкова вартість)	15	22
Незавершене будівництво	685	1053
Основні засоби (залишкова вартість)	12061	10814
Основні засоби (первісна вартість)	21578	19632
Довгострокові фінансові інвестиції	8730	8967
<i>Усього за розділом 1</i>	<i>21491</i>	<i>20856</i>
Виробничі запаси	320	303
Незавершене виробництво	61	0
Готова продукція	2	1
Товари	5142	5062
Дебіторська заборгованість за товари (чиста реалізаційна вартість)	184	242
Дебіторська заборгованість:		
- по розрахунках з бюджетом	3	31
- за виданими авансами	287	229
- із внутрішніх розрахунків	40	17

1	2	3
Інша поточна дебіторська заборгованість	1684	1641
Кошти: у національній валюті	1336	2226
Інші оборотні активи	83	62
<i>Усього за розділом 2</i>	<i>9142</i>	<i>9814</i>
Витрати майбутніх періодів	93	115
БАЛАНС	30726	30785
Статутний капітал	11979	11979
Інший додатковий капітал	9092	6516
Резервний капітал	0	25
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	6354	8566
Вилучений капітал	73	141
<i>Усього за розділом 1</i>	<i>27352</i>	<i>26945</i>
Відстрочені податкові зобов'язання	79	79
<i>Усього за розділом 3</i>	<i>79</i>	<i>79</i>
Кредиторська заборгованість за товари, роботи і послуги	1139	1525
Поточні зобов'язання по розрахунках:		
- з одержаних авансів	489	386
- з бюджетом	741	362
- зі страхування	73	92
- з оплати праці	204	261
- з учасниками	117	231
- із внутрішніх розрахунків	171	590
Інші поточні зобов'язання	358	304
<i>Усього за розділом 4</i>	<i>3292</i>	<i>3751</i>
Доходи майбутніх періодів	3	10
БАЛАНС	30726	30785

Задача 4.2

Визначте суму абсолютно ліквідних активів, якщо:

- значення коефіцієнта абсолютної ліквідності дорівнює 0,2;
- значення коефіцієнта швидкої ліквідності – 0,8;
- сума активів, які швидко реалізуються – 1000 грн.

Задача 4.3

Визначте суму активів, що повільно реалізуються, якщо:

- значення коефіцієнта швидкої ліквідності дорівнює 1,2;
- значення коефіцієнта поточної ліквідності – 2,1;
- сума найбільш термінових зобов'язань – 25000 грн.

Задача 4.4

Обчисліть коефіцієнти, які характеризують платоспроможність підприємства, якщо:

- питома вага абсолютно ліквідних активів – 5,5 %;
- питома вага активів, які швидко реалізуються – 15,0 %;
- питома вага активів, які повільно реалізуються – 25,3 %;
- питома вага найбільш термінових зобов'язань – 12,4 %.

Зробіть висновки.

Задача 4.5

Визначте як зміниться коефіцієнт швидкої ліквідності, якщо абсолютно ліквідні активи збільшилися на 5 %; активи, які швидко реалізуються зменшилися на 3 %

ТЕМА 7. АНАЛІЗ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

План

7.1. Система показників, які характеризують фінансові результати

7.2. Значення, задачі, інформаційне забезпечення аналізу фінансових результатів

7.3. Аналіз валового прибутку підприємства

Тематика доповідей.

1. Порівняльна оцінка змісту форми № 2 за національними і світовими стандартами.

2. Структура реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) як фактор зміни валового прибутку.

3. Система багаторівневого «директ-костингу».

4. Особливості аналізу інвестиційних доходів та витрат підприємств – учасників фондового ринку.

5. Оцінка ефективності іншої діяльності підприємства.

Практичні завдання.

Задача 7.1

Підприємство має такі умови виробництва: виробнича потужність – 2000 од., постійні витрати – 400 тис. грн., змінні витрати – 300 грн./од., ціна виробу – 700 грн./од.

Визначте:

- коефіцієнт покриття;
- маржинальний доход на одиницю продукції та загальний обсяг;
- беззбитковий обсяг продажів;
- обсяг реалізації у натуральному вигляді, який забезпечить беззбитковість.

Задача 7.2

Торговельне підприємство здійснює реалізацію хлібобулочних виробів.

Роздрібна ціна – 2,5 грн./од., у т.ч. торгівельна надбавка 0,5 грн./од.

Витрати на збут:

- змінні – 0,1 грн./од.
- витрати на рекламу – 1 тис. грн./міс.;
- утримання персоналу – 10 тис. грн./міс.;
- орендна плата – 2 тис. грн./міс.

Визначте:

- беззбитковий обсяг продажів;
- обсяг реалізації у натуральному вигляді, який забезпечить беззбитковість.

Задача 7.3

На підставі наведеної інформації про інші доходи та витрати підприємства:

- визначте суму прибутку від фінансової, інвестиційної та припиненої діяльності;
- проаналізуйте динаміку прибутку від іншої діяльності на підставі абсолютних та відносних показників.

Зробить висновки.

	(грн.)	
Показники інших доходів та витрат	План	Факт
Доход від участі в капіталі	2500	1875
Фінансові доходи	1710	3584
Припинені доходи	0	1870
Інвестиційні витрати	720	684
Фінансові витрати	540	2984
Припинені витрати	0	15621

Задача 7.4

На підставі наведеної інформації про інші доходи та витрати підприємства:

- визначте суму прибутку від фінансової, інвестиційної та припиненої діяльності;
- розрахуйте показники рівня прибутку від інвестиційної, фінансової та припиненої діяльності;
- кількісно виміряйте вплив факторів на показники рівнів прибутку від інших видів діяльності.

Зробить висновки.

(тис. грн.)

Показники інших доходів та витрат	План	Факт
Доход від участі в капіталі	0,00	12,41
Фінансові доходи	12,20	10,58
Припинені доходи	0,00	5,32
Інвестиційні витрати	0,00	11,25
Фінансові витрати	6,80	7,44
Припинені витрати	0,00	28,91

ТЕМА 8. ОЦІНКА ВИРОБНИЧО-ФІНАНСОВОГО ЛЕВЕРИДЖУ

План

8.1. Сутність, поняття та види левериджу. Значення, мета та задачі аналізу

8.2. Аналіз виробничого левериджу

Практичні завдання.

Задача 8.1

Обчисліть показники ефекту операційного левериджу та його рівня. Порівняйте отримані результати та зробіть висновки.

(тис. грн.)

Показники	Підприємство 1		Підприємство 2	
	Базисний період	Звітний період	Базисний період	Звітний період
Доход від реалізації	125487	154720	75320	64821
Валовий прибуток	48694	51028	28765	27405
Умовно-змінні витрати	54712	50687	28440	25638
Прибуток від операційної діяльності	4870	4905	3551	3007

Задача 8.2

Визначте та порівняйте фінансові ризики підприємств, якщо ставка податку на прибуток 25 %, а ставка за використання позикових засобів 30 % річних. Зробіть висновки.

(тис. грн.)

Показники	Підприємство 1	Підприємство 2	Підприємство 3
Позиковий капітал	12560	154840	48934
Власний капітал	30474	63520	52782
Прибуток від операційної діяльності	12740	72903	25870

Задача 8.3

Оцініть, яким чином зміниться рентабельність власного капіталу підприємства, якщо його сума складає 150 тис. грн., позиковий

капітал збільшився з 200 тис. грн. до 225 тис. грн., ставка за використання позикових коштів – 24 % річних, прибуток від операційної діяльності збільшився від 60 до 70 тис. грн.?

Задача 8.4

Обчисліть та порівняйте показники виробничо-фінансового левериджу. Зробіть висновки.

(тис. грн.)

Показники	Підприємство 1		Підприємство 2	
	Попередній рік	Звітний рік	Попередній рік	Звітний рік
Доход від реалізації	6091	8542	75480	81370
Валовий прибуток	1251	1337	15433	17920
Прибуток від операційної діяльності	914	1678	8679	9177
Чистий прибуток	512	716	7204	8953

Задача 8.5

Оцініть ефект фінансово левериджу з урахуванням впливу інфляційних процесів та вартості капіталу:

- власний капітал – 500 тис. грн.;
- довгостроковий позиковий капітал – 100 тис. грн.;
- короткостроковий позиковий капітал – 500 тис. грн.;
- економічна рентабельність – 28 %;
- ставка податку на прибуток – 18 %;
- вартість використання власного капіталу (середній показник доходності акцій) – 11 %.
- ставка за використання довгострокових позикових засобів – 28,5 % річних;
- ставка за використання короткострокових позикових засобів – 19 % річних;
- індекс інфляції – 1,12.

ТЕМА 9. АНАЛІЗ ДІЛОВОЇ АКТИВНОСТІ ТА ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

План

9.1. Значення, сутність та задачі аналізу ділової активності та інвестиційної привабливості підприємства

9.2. Інформаційне забезпечення аналізу ділової активності та інвестиційної привабливості підприємства

9.3. Методика аналізу ділової активності підприємства

Тематика доповідей.

1. Дослідження сутності поняття «ділова активність підприємства».

2. Дослідження сутності поняття «інвестиційна привабливість підприємства».

3. Напрями удосконалення методик аналізу ділової активності та інвестиційної привабливості підприємств.

Практичні завдання.

Задача 9.1

Нижче наведено спрощені дані фінансової звітності підприємств А та Б.

(тис. грн.)

Показник	А	Б
Баланс		
Актив		
Грошові кошти	1900	4500
Дебітори	1998	6500
Матеріальні запаси	20580	5000
Основні засоби	77939	40000
БАЛАНС	102417	56000
Пасив		
Короткострокова кредиторська заборгованість	6017	5000
Короткострокові кредити банків	5000	2000
Довгострокові зобов'язання	400	30000

Статутний капітал	89000	12000
Нерозподілений прибуток	2000	7000
БАЛАНС	102417	56000
Звіт про фінансові результати		
Виручка від реалізації продукції	100000	86000
Собівартість реалізованої продукції	72000	61000
Валовий прибуток	28000	25000

Поведіть аналіз ділової активності підприємств. Зробіть висновок.

ТЕМА 11. АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ НЕПЛАТОСПРОМОЖНИХ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

План

11.1. Сутність неплатоспроможних суб'єктів господарювання, значення і задачі аналізу їх фінансового стану

11.2. Інформаційне забезпечення аналізу фінансового стану неплатоспроможних суб'єктів господарювання

11.3. Виявлення ознак поточної, критичної та надкритичної неплатоспроможності підприємства

Тематика доповідей.

1. Світовий досвід оцінки неплатоспроможності підприємства.

2. Методи діагностики банкрутства суб'єктів господарювання: переваги та недоліки.

3. Вітчизняний досвід діагностики банкрутства суб'єктів господарювання.

4. Моніторинг неплатоспроможності підприємств на національному рівні.

Практичні завдання.

Задача 11.1

На підставі наведеної інформації визначте вид неплатоспроможності підприємства та оцініть можливість її відновлення. Зробіть висновки.

(тис. грн.)

Статті балансу	на початок періоду	на кінець періоду
1	2	3
Нематеріальні активи (залишкова вартість)	15	22
Незавершене будівництво	685	1053
Основні засоби (залишкова вартість)	12061	10814
Основні засоби (первісна вартість)	21578	19632
Довгострокові фінансові інвестиції	8730	8967
Усього за розділом 1	21491	20856
Виробничі запаси	320	303
Незавершене виробництво	61	0

Готова продукція	2	1
Товари	5142	5062
Дебіторська заборгованість за товари (чиста реалізаційна вартість)	184	242
Дебіторська заборгованість:		
- по розрахунках з бюджетом	3	31
- за виданими авансами	287	229
- із внутрішніх розрахунків	40	17
Інша поточна дебіторська заборгованість	1684	1641
Кошти: у національній валюті	1336	2226
Інші оборотні активи	83	62
Усього за розділом 2	9142	9814
Витрати майбутніх періодів	93	115
БАЛАНС	30726	30785
Статутний капітал	11979	11979
Інший додатковий капітал	9092	6516
Резервний капітал	0	25
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	0	0
Вилучений капітал	73	141
Усього за розділом 1	20998	18379
Відстрочені податкові зобов'язання	79	79
Усього за розділом 3	79	79
Кредиторська заборгованість за товари, роботи і послуги	7493	10091
Поточні зобов'язання по розрахунках:		
- з одержаних авансів	489	386
- з бюджетом	741	362
- зі страхування	73	92
- з оплати праці	204	261
- з учасниками	117	231
- із внутрішніх розрахунків	171	590
Інші поточні зобов'язання	358	304
Усього за розділом 4	9646	12317
Доходи майбутніх періодів	3	10
БАЛАНС	30726	30785

Задача 11.2

На підставі наведеної інформації оцініть ймовірність банкрутства підприємства із застосуванням статистичних методів. Зробіть висновки. (тис. грн.)

Статті балансу	на початок періоду	на кінець періоду
Незавершене будівництво	1877	3760
Основні засоби (залишкова вартість)	21170	21046
Відстрочені податкові активи	189	223
Усього за розділом 1	23236	25029
Виробничі запаси	1061	812
Товари	3971	2122
Дебіторська заборгованість за товари (чиста реалізаційна вартість)	3298	2018
Дебіторська заборгованість: по розрахунках з бюджетом	11	3
Інша поточна дебіторська заборгованість	238	144
Кошти: у національній валюті	5572	4686
Інші оборотні активи	347	34
Усього за розділом 2	14498	9819
Витрати майбутніх періодів	111	94
БАЛАНС	37845	34942
Статутний капітал	17756	17756
Інший додатковий капітал	17213	17213
Резервний капітал	624	624
Нерозподілений прибуток	290	347
Вилучений капітал	0	2103
Усього за розділом 1	35883	33837
Кредиторська заборгованість за товари, роботи і послуги	1564	822
- з бюджетом	34	50
- з позабюджетних платежів	34	64
- з оплати праці	230	167
Інші поточні зобов'язання	100	2
Усього за розділом 4	1962	1105
БАЛАНС	37845	34942

(тис. грн.)

Статті звіту про фінансові результати	за завітний період	за попередній період
1	2	3
Доход від реалізації продукції	45772	24773
Фінансовий результат від операційної діяльності	1875	1683
Чистий прибуток	215	198
Елементи операційних витрат		
Матеріальні затрати	5513	7162
Витрати на оплату праці	5993	25594
Відрахування на соціальні заходи	1973	9353
Амортизація	1998	7207
Інші операційні витрати	228	14605

ТЕМА 12. СТРАТЕГІЧНИЙ АНАЛІЗ ФІНАНСОВИХ РИЗИКІВ

План

12.1. Сутність та види фінансових ризиків, значення і задачі їх аналізу

12.2. Інформаційне забезпечення аналізу фінансових ризиків підприємства

12.3. Аналіз основних факторів, що визначають параметри оцінки фінансових ризиків підприємства

Тематика доповідей.

1. Сутність та види фінансових ризиків.
2. Значення і задачі аналізу фінансових ризиків.
3. Сутнісна характеристика теорій ризику.
4. Класифікація фінансових ризиків.
5. Напрями удосконалення інформаційного забезпечення фінансових ризиків підприємства.
6. Характеристика стадій аналітичної ідентифікації фінансових ризиків підприємства.
7. Сучасні моделі аналізу фінансових ризиків підприємства.
8. Сучасні методи аналізу фінансових ризиків підприємства.
9. Сучасні методи прийняття управлінських рішень і умовах ризику.

Практичні завдання.

Задача 12.1

Необхідно оцінити рівень фінансового ризику за інвестиційною операцією. На розгляд представлено два альтернативних інвестиційних проекти (проект «А» і проект «В») з імовірністю очікуваних доходів (табл. 12.1). Зробіть висновки.

Таблиця 12.1

Розподіл імовірності отримання доходів за інвестиційними проектами «А» і «В»

Можливі значення кон'юнктури інвестиційного ринку	Розрахунковий дохід (R_i), тис. грн.		Значення імовірності (IP)		Середня сума очікуваних доходів ($\bar{R}$), тис. грн.	
	Інвестиційні проекти:					
	«А»	«В»	«А»	«В»	«А»	«В»
Висока	800	700	0,25	0,20		
Середня	600	450	0,50	0,60		
Низька	300	100	0,25	0,20		
Усього	-	-	1,0	1,0		

Задача 12.2

Необхідно розрахувати коефіцієнт варіації за трьома інвестиційними проектами при різних значеннях середньоквадратичного (стандартного) відхилення і середнього очікуваного значення доходу. Вхідні дані наведені у табл. 12.2.

Таблиця 12.2

Розрахунок коефіцієнту варіації за наявними інвестиційними проектами

Варіанти проектів	Середньоквадратичне відхилення (σ)	Середній очікуваний дохід за проектом ($\bar{R}$)	Коефіцієнт варіації (CV)
Проект «А»	250	550	
Проект «В»	251	550	
Проект «Д»	518	750	

Зробить висновки.

Задача 12.3

Необхідно розрахувати рівень премії за ризик за трьома видами акцій. Вхідні дані наведені у табл. 12.3.

Таблиця 12.3

Розрахунок необхідного рівня премії за ризик за наявними акціями

Варіанти Акцій	Середня норма прибутковості на фондовому ринку, %	Безризикова норма прибутковості на фондовому ринку, %	Бета – коефіцієнт	Рівень премії за ризик
Акція 1	15,0	6,0	0,8	
Акція 2	15,0	6,0	1,0	
Акція 3	15,0	6,0	1,2	

Зробіть висновки.

Задача 12.4

Виходячи з ціни котирування трьох акцій на ринку, і результатів розрахунку рівня премії за ризик, визначити суму премії за кожною акцією. Вхідні дані наведені у табл. 12.4.

Таблиця 12.4

Розрахунок необхідної суми премії за ризик за наявними акціями

Варіанти акцій	Котируема ціна акцій на фондовому ринку, тис. грн.	Рівень премії за ризик	Сума премії за ризик, тис. грн.
Акція 1	150	0,046	
Акція 2	80	0,080	
Акція 3	70	0,074	

Зробіть висновки.

Задача 12.5

Варто розрахувати необхідний загальний рівень прибутковості за трьома видами акцій. Вхідні дані наведені у табл. 12.5.

Таблиця 12.5

Розрахунок необхідного загального рівня прибутковості за наявними акціями

Варіанти акцій	Безризикова норма прибутковості на фондовому ринку, %	Рівень премії, %	Необхідний загальний рівень прибутковості, %
Акція 1	7,0	5,6	
Акція 2	7,0	7,0	
Акція 3	7,0	8,4	

Зробить висновки.

Задача 12.6

За даними, наведеними у табл. 12.6, необхідно обрати сценарій ризикового рішення за критерієм Вальда. Зробить висновки.

Таблиця 12.6

«Матриця виграшів»

Варіанти альтернатив прийняття рішень	Сценарії розвитку подій				Мінімальне значення прибутковості ($E_{\min}$)
	C_1	C_2	C_3	C_4	
A_1	200	260	130	140	
A_2	160	240	155	165	
A_3	170	260	125	135	
A_4	160	245	110	150	

Задача 12.7

За даними, наведеними у табл. 12.7, необхідно обрати сценарій ризикового рішення за критерієм «максиамкса». Зробіть висновки.

Таблиця 12.7

«Матриця виграшів»

Варіанти альтернатив прийняття рішень	Сценарії розвитку подій				Максимальне значення прибутковості ($E_{\max}$)
	C_1	C_2	C_3	C_4	
A_1	300	160	180	150	
A_2	260	140	185	175	
A_3	270	160	175	115	
A_4	260	145	190	180	

Задача 12.8

За даними, наведеними у табл. 12.8, необхідно обрати сценарій ризикового рішення за критерієм Севиджа. Зробіть висновки.

Таблиця 12.8

«Матриця втрат»

Варіанти альтернатив прийняття рішень	Сценарії розвитку подій				Мінімальне значення втрат ($B_{\min}$)
	C_1	C_2	C_3	C_4	
A_1	33	28	41	31	
A_2	8	18	31	12	
A_3	19	32	20	37	
A_4	9	19	24	24	

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Базова література

1. Кодекс України з процедур банкрутства: Закон України від 18.10.2018 № 2597-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19#Text>
2. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>
3. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 № 73. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text>
4. Концептуальна основа фінансової звітності: Міжнародний документ від 01.09.2010. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_009#Text
5. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність: Закон України від 21.12.2017 № 2258-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19#Text>
6. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>
7. Ковальчук Н. О., Гаватюк Л. С., Єрмічук Н. І. Фінансовий аналіз : навч. посіб. ; Чернівець. нац. ун-т ім. Юрія Федьковича. Чернівці : ЧНУ ім. Юрія Федьковича : Рута, 2019. 336 с.
8. Кальченко О. М., Шишкіна О. В. Фінансовий аналіз: теорія і практика (у схемах і таблицях) [Текст] : навч. посіб.; Чернігів. нац. технол. ун-т. Чернігів : Брагинець О. В. [вид.], 2019. 435 с.
9. Самайчук С. І., Крикунова В. М., Танклевська Н. С. Фінансовий аналіз : навч. посіб.; ДВНЗ "Херсон. держ. аграр. ун-т". Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2019. 215 с.
10. Трусова Н. В., Терещенко М. А. Фінансовий аналіз підприємства: методика та практика: навч. посіб. / Тавр. держ. агротехнол. ун-т. 2-ге вид. Мелітополь : Мелітоп. міськ. друк., 2019. 272 с.
11. Стеценко С. П., Сорокіна Л. В., Ізмайлова К. В. Фінансовий аналіз та економічна діагностика : навч. посіб.; Київ. нац. ун-т буд-ва і архітектури. Київ : КНУБА, 2019. 159 с.

12. Сарапіна О. А., Пінчук Т. А., Стефанович Н. Я. Практикум з фінансового аналізу : навч. посіб. ; Херсон. нац. техн. ун-т. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2020. 225 с.

13. Ковальчук Т. М., Вергун А. І. Аналіз фінансового стану: теорія, методика, організація : монографія; Чернівець. нац. ун-т ім. Юрія Федьковича. Чернівці : ЧНУ : Рута, 2020. 175 с.

Допоміжна література

14. Kosova T., Smerichevskyi S., Kostyrko L., Kostyrko R., Radchenko H., & Bondarenko, O. (2021). Financial and integrated reporting of Ukraine Energy holdings in the categories of sustainable development and marketing innovations. *Academy of Accounting and Financial Studies Journal*, 25(S5), 1-16. URL: <https://www.abacademies.org/articles/Financial-and-integrated-reporting-of-ukraine-energy-holdings-in-the-categories-of-sustainable-development-and-marketing-innovations-1528-2635-25-S5-958.pdf>

15. Kosova T., Malovychko A., Poddubniak D. Financing of social capital as an object of accounting, reporting, analysis and audit of sustainable development of mining and metallurgical corporations: monograph. *Економіка, управління та адміністрування в координатах сталого розвитку*. Riga: "Izdevnieciba "Baltija Publishing", 2021. P. 117-196.

16. Косова Т.Д., Ярошевська О.В., Соломіна Г.В. Діагностика і регулювання фінансового потенціалу суб'єктів господарювання в системі стратегічного антикризового управління. *Економіка та держава*. 2020. №4. С. 14-18.

17. Косова Т.Д., Ярошевська О.В., Соломіна Г.В. Фінансова діагностика і регулювання потенціалу стратегічного розвитку корпоративних підприємств. *Ефективна економіка*. 2020. №4. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/4_2020/4.pdf (дата звернення 28.04.2021)

18. Обліково-аналітичне забезпечення оцінки фінансової стійкості підприємств торгівлі : монографія / [І. В. Нагорна та ін.] ; Київ. нац. торг.-екон. ун-т, Харків. торг.-екон. ін-т КНТЕУ. - Харків : Вид-во Іванченка І. С., 2020. 132 с.

19. Хрущ Н. А., Доценко І. О. Фінансово-аналітичні дослідження діяльності інститутів фінансового ринку : навч. посіб. Кам'янець-Подільський : Друкарня Рута, 2020. 360 с.

20. Ярошевська О.В., Мельник В. В., Руснак Д. М. Формування, консолідація, аналіз та аудит фінансової звітності державних підприємств. *Проблеми системного підходу в економіці*. 2013. №2. С. 145-153. doi.org/10.32782/2520-2200/2023-2-19

Інформаційні ресурси в Інтернет

1. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: zakon.rada.gov.ua
2. Офіційний сайт Національного банку України. URL: bank.gov.ua
3. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: ukrstat.gov.ua/
4. Офіційний сайт Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку України. URL: <https://www.nssmc.gov.ua/>
5. Офіційний сайт Агентства з розвитку інфраструктури фондового ринку України (АРІФРУ). URL: <http://uainsur.com/>
6. Методичні розробки кафедри (в електронному вигляді).